

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa J. C.

przeciwko P. R. i K. S.

o zapłatę

oraz z powództwa wzajemnego P. R. i K. S.

przeciwko J. C.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych (powodów wzajemnych)

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 29 stycznia 2019 r., sygn. akt V Ga (...),

1) odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej pozwu głównego,

2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałej części,

**3) zasądza od pozwanych (powodów wzajemnych)
P. R. i K. S. solidarnie na rzecz powoda
J. C. 2. 700 (dwa tysiące siedemset) złotych
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację pozwanych - powodów wzajemnych P. R. i K. S. od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 30 marca 2018 r. zasądającego na rzecz powoda J. C. kwotę 47.630 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2016 r. tytułem wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych na inwestycji, na której pozwani byli generalnym wykonawcą oraz oddalającego powództwo wzajemne o zapłatę kwoty 61.800 zł tytułem naliczonej powodowi kary umownej za nieterminowe wywiązanie się z umowy.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanych - powodów wzajemnych. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania wskazali, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości tj. art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2019 r., poz. 1186 dalej jako „Pr. Bud.”) w związku z art. 244 i 245 k.p.c. co do charakteru prawnego dziennika budowy jako dokumentu urzędowego oraz wynikających z tego faktu skutków prawnych dla oceny postępowania dowodowego w każdej sprawie. W ocenie skarżących zachodzi również oczywista zasadność skargi kasacyjnej ponieważ Sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa materialnego wskazane w podstawach kasacyjnych (art. 45 ust. 1 Pr. Bud. oraz art. 647 i 643 w zw. z art. 654 k.c. oraz art. 488 k.c.)

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód - pozwany wzajemny wniósł o odrzucenie skargi w części dotyczącej pozwu głównego i odmowę jej przyjęcia do rozpoznania w zakresie w jakim dotyczyła pozwu wzajemnego oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu w części, w jakiej dotyczyła oddalenia przez Sąd drugiej instancji apelacji od rozstrzygnięcia uwzględniającego żądanie pozwu głównego dotyczącego kwoty 47.630 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2016 r. (punkt I i II wyroku Sądu Rejonowego w O.). W tym zakresie skarżący pominęli, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w

sprawach o prawa majątkowe w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł (art. 398² § 1 k.p.c.).

W myśl art. 21 k.p.c. dla ustalenia wartości przedmiotu sporu zlicza się wartość kilku roszczeń dochodzonych jednym pozwem tylko wówczas, gdy dochodzi ich ta sama osoba. Te regułę należy także stosować dla ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym, co oznacza, że brak jest podstaw dla sumowania wartości przedmiotu zaskarżenia z pozwu głównego i z pozwu wzajemnego, w sprawie takiej następuje bowiem połączenie dwóch odrębnych, samodzielnych procesów (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., II CZ 107/07, niepubl.). Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego w razie wytoczenia w sprawie powództwa wzajemnego (art. 204 k.p.c.) dochodzi do szczególnej kumulacji roszczeń, jednakże nie oznacza to żeby traciły one swoją procesową odrębność. Powództwo wzajemne jest samodzielnym powództwem, które tylko z racji swojego powiązania z powództwem głównym jest z nim łącznie rozpatrywane. Nie jest zatem dopuszczalna skarga kasacyjna co do roszczeń dochodzonych pozwem głównym i pozwem wzajemnym, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza w żadnej z tych dwóch spraw kwot wskazanych w art. 398² § 1 k.p.c., chociażby łączna wartość przedmiotów zaskarżenia w obu sprawach kwotę tę przekraczała (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 1997 r., I PZ 21/97, OSNP 1998, nr 4, poz. 126, z dnia 25 listopada 1998 r., II CZ 120/98, Wokanda 1999, nr 2, str. 8, z dnia 11 lipca 2002 r., I CKN 169/01, niepubl., z dnia 12 grudnia 2006 r., I CSK 411/06, niepubl., z dnia 12 kwietnia 2007 r., I PK 15/07, OSNP 2008, nr 15-16, poz. 225). Skoro żądanie objęte pozwem głównym nie przekraczało kwoty 50.000 zł nie może być ono przedmiotem zaskarżenia skargą kasacyjną co uzasadniało odrzucenie w tej części skargi kasacyjnej (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżących rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl. i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Sąd Najwyższy zajmował się już kwalifikacją dziennika budowy jako dowodu z dokumentu na gruncie kodeksu postępowania cywilnego. Dominuje pogląd, że niezależnie od kontekstu, w jakim używane jest pojęcie dokumentu na gruncie prawa materialnego, istotne jest, czy taki dokument uzyska rangę środka dowodowego w rozumieniu art. 244 i 245 k.p.c., tj. czy będzie mógł być wykorzystany w ramach formalnego postępowania dowodowego. Dziennik budowy pozbawiony jest cech dokumentu urzędowego, nie tylko w rozumieniu art. 244 k.p.c. czy art. 76 § 1 k.p.a., ale także jako posiadającego moc takiego dokumentu. Wpisów w nim dokonują co do zasady podmioty, które nie wykonują zadań z zakresu prawa publicznego. Wpisy pracowników organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na budowie również nie mogą być traktowane jako dokument urzędowy. W konsekwencji

dziennik budowy stanowi dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., a jego urzędowy charakter przejawia się tylko w tym, że właściwy organ wydaje inwestorowi odpowiednio przygotowany i sformalizowany wzorzec tego dokumentu, który jest wypełniany treścią w toku procesu budowlanego (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 1991 r., I CR 183/90, niepubl., z dnia 18 lutego 2015r., I CSK 107/14, OSNC - ZD 2016, nr 2, poz.35, z dnia 16 listopada 2016 r., I CSK 795/15, niepubl., i z dnia 31 sierpnia 2018 r., I CSK 559/17, niepubl.). Podobne stanowisko prezentuje Naczelny Sąd Administracyjny na gruncie procedury administracyjnej (por. m.in. niepublikowane wyroki z dnia 22 lutego 2018 r., II OSK 2398/17 i z dnia 29 maja 2013 r., II OSK 260/12). Sporadyczne wypowiedzi przeciwne wyrażone w judykaturze sądów powszechnych i wojewódzkich sądów administracyjnych zostały sformułowane bez bliższego wyjaśnienia tego zagadnienia bazując na literalnym brzmieniu art. 45 ust. 1 Pr. Bud. (por. m.in. wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 12 stycznia 2011 r., II SA/Go 653/10, niepubl., wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 maja 2014 r., ACa 1326/13, niepubl., wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 marca 2013 r., VACa 782/12, niepubl.). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinni wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiście naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymagań. Skarżący odnieśli tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego ujętych w ramach podstaw kasacyjnych, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Argumentacja zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ogranicza się do ogólnego przytoczenia zastrzeżeń pod adresem zaskarżonego orzeczenia - i nie wskazuje, w czym miałyby wyrażać się ich kwalifikowany charakter. Wszystkie kwestie, na których skarżący opierają twierdzenie o oczywistej zasadności skargi, były przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji. Nie można stwierdzić, by sformułowane przez ten Sąd wnioski były w oczywisty sposób nieprawidłowe, zgodnie z opisanym wyżej rozumieniem przesłanki oczywistej zasadności skargi

Skarżący nie uwzględnili także, że w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne jest kwestionowanie podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, ani przeprowadzonej przez *sąd meriti* oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c. i 398¹³ § 2 k.p.c.). Pozwani - powodowie wzajemni zasady tej nie respektują podnosząc w podstawach skargi wprost zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz kwestionując poczynione przez sądy obu instancji ustalenia faktyczne, że doszło do odbioru robót budowlanych wykonanych przez powoda - pozwanego wzajemnego, jak również częściowej zapłaty na jego rzecz wynagrodzenia i na tej alternatywnej podstawie faktycznej formułują następnie zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w części w jakiej dotyczyła pozwu wzajemnego, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).